

GESTIONAREA DEȘEURILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI COVID-19⁵

Viorica POPA,

Institutul Național de Cercetări Economice, Secția Politici Financiare și Monetare, Moldova
violin_s@yahoo.com

Nicolae POPA,

popa-nicolae@rambler.ru

Rezumat. Odată cu declanșarea epidemiei coronavirusul (Covid-19) într-o perioadă scurtă, toate sectoarele economiei globale la nivel mondial, au fost afectate îndeosebi sănătatea publică și mediul. Pentru a limita impactul epidemiei de Covid-19 asupra sănătății și economiei țările din întreaga lume, se iau măsuri sau acțiuni de reducerea crizei. Totuși, criza cauzată de Covid-19 atenuează o parte din impactul activităților economice asupra mediului și a climei.

Cuvinte-cheie: deșeuri, economia circulară, mediu, sănătate.

JEL Clasification: Q54, Q57, Q58, I14

Gestionarea deșeurilor este o problemă majoră pentru țările în acțiunile lor de combatere a poluării, inclusive pentru Republica Moldova. Modalitatea cea mai eficientă de soluționare acestei probleme este gestionare corespunzătoare a deșeurilor prin existența unui cadru legislativ care să stabilească o serie de norme privind managementul eficient al deșeurilor. Prin managementul deșeurilor se înțelege executarea activităților de colectare, transport, tratare, reciclare și depozitare a deșeurilor și are drept scop reducerea efectului pe care acestea le au asupra sănătății oamenilor, a mediului precum și economisirea unor resurse naturale prin reutilizarea elementelor ce se pot recupera [1].

Potrivit unui comunicat al Comisiei Europene “Economia circulară-un program de deșeuri zero pentru Europa”, prevede până în anul 2025 trebuie să se elimine depozitarea tuturor deșeurilor reciclabile, iar până în 2030 statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a elimina practic depozitarea deșeurilor, pe care să le utilizeze drept resurse. Trecerea la economia circulară se află în centrul agendei privind eficientizarea resurselor, stabilită de Strategia Europa 2020 pentru o creștere economică inteligentă, durabilă și inclusivă.

Uniunea Europeană a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește transformarea deșeurilor în resurse și promovarea unor modalități durabile de gestionare a deșeurilor, cum ar fi reciclarea. Cu toate acestea, performanțele variază considerabil între statele membre. Șase state au eliminat deja depozitarea deșeurilor municipale, reducând volumul de depozitare de la 90% la mai puțin de 5% în ultimii 20 de ani și au atins rate de reciclare de 85% în anumite regiuni. În alte state membre, peste 90% din deșeuri sunt depozitate în continuare, fiind reciclate într-o proporție mai mică de 5% [2].

În Republica Moldova, cadrul juridic și instituțional al gestionării deșeurilor este prevăzută de Legea 209/2016 privind deșeurile care reglementează evidența și gestiunea deșeurilor și stabilește măsurile cu caracter obligatoriu pentru protecția mediului și a sănătății populației, prin acțiuni de eficientizare a folosirii resurselor, dar și de prevenire sau reducere a efectelor adverse generate de producerea deșeurilor. Textul acestui act normativ are la bază principiile dezvoltării durabile care îmbină în mod armonios dezvoltarea economică, protecția mediului și ocrotirea sănătății publice [3].

Cadrul normativ națională privind domeniul gestionării deșeurilor cuprinde următoarele acte normative:

➤ Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată conform Hotărârii Guvernului nr.248 din 10.04.2013;

^{5 5} Studiul a fost elaborat în cadrul Proiectului 20.80009.0807.22 Dezvoltarea mecanismului de formare a economiei circulare în Republica Moldova.

- Legea nr.209 din 29.07.2016 privind deșeurile, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.459-471, art.916 din 23.12.2016, în vigoare din 23.12.2017;
- Hotărârea Guvernului nr.696/2018 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, publicată în Monitorul Oficial Nr. 295-308 art. 835, în vigoare din 10-08-2018;
- Hotărârea Guvernului. 5 din 14.12.2001 privind aprobarea și implementarea ”Regulamentului privind gestionarea deșeurilor medicale”, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.13-15, art.29 în vigoare din 24.01.2002;
- Hotărârea Guvernului nr.637/2003 privind controlul transportării transfrontaliere a deșeurilor și eliminării acestora, publicată în Monitorul Oficial Nr. 99-103 ,art. Nr : 676, în vigoare din 06.06.2003:
- Hotărârea Guvernului nr 99 din 30-01-2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor, publicată în Monitorul Oficial Nr. 33-39 art. 115, în vigoare din 02-02-2018;
- Hotărârea Guvernului nr.589 din 24 iulie 2017 privind aprobarea Regulamentului transporturilor rutiere de mărfuri periculoase, publicată în Monitorul Oficial Nr. 277-288 art. 706, în vigoare din 04-08-2017;
- Hotărârea Guvernului nr. 501 din 29-05-2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeurii și gestionarea acestora, publicat în Monitorul Oficial Nr. 176-180 art. 552, în vigoare din 01-06-2018;
- Ordinul nr.1346 din 26.11.2018 cu privire la aprobarea listei de verificare nr.1.2/ANSP aplicate în cadrul controlului de Stat asupra activității de întreprinzător privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.513-525, art.1846, în vigoare din 28.12.2018 [4].

La momentul actual, în Republica Moldova măsurile de prevenire, protecție și, totodată, de combatere a generează diverse tipuri de deșeurii medicale, cum ar fi: echipamentele de protecție infectate ca - mănușile, măștile, ochelarii, vizierele de protecție folosite reprezintă una dintre problemele principale de gestionare cu care se confruntă țările în acțiunile lor de combatere a poluării.

Gestionarea incorectă a deșeurilor medicale produse în lupta împotriva Covid-19 ar putea provoca efecte neprevăzute asupra sănătății publice și asupra mediului. Din aceste considerente, Covid-19, ridică întrebări și aduce provocări inclusiv în domeniul gestionării deșeurilor medicale. Acordul internațional de mediu privind deșeurile periculoase, precum și alte deșeurii, care are drept scop protecția sănătății publice și a mediului, este Convenția de la Basel privind controlul transportului transfrontier al deșeurilor periculoase și a eliminării acestora, la care Republica Moldova a devenit parte la 2 iulie 1998, în baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.1599-XIII din 10 martie 1998 privind aderarea Republicii Moldova la această Convenție (Monitorul Oficial nr.28-29/214 din 2 aprilie 1998) [4].

Conform datelor oficiale ale Organizației Mondiale a Sănătății, sunt estimate cc 85% din totalul deșeurilor medicale din lume pot fi considerate inofensive și gestionate ca deșeurii menajere, iar celelalte 15% sunt materiale periculoase - infecțioase, toxice sau radioactive și care necesită tratare sau distrugere. Astfel, ca exemplu, până la pandemie, la Spitalul Clinic Municipal de Boli Contagioase pentru Copii din municipiul Chișinău se adunau câte 100-300 de kg de deșeurii infecțioase pe lună. Iar de la începutul pandemiei, se acumulează între 555 și 800 de kg pe lună. În lunile august-septembrie 2020, de pe teritoriul spitalului se eliberează deșeurile de 3-4 ori pe săptămână, dublu față de perioadele anterioare [5].

Conform Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, fiecare producător de deșeurii este responsabil de gestionarea deșeurilor în mod sigur de colectarea separată și împachetarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, de stocarea temporară și transportarea în condiții sigure a deșeurilor, tratarea și eliminarea finală. În același timp, producătorul de deșeurii medicale este obligat să ducă o evidență a datelor și informațiilor privind deșeurile produse și gestionarea acestora, educarea și formarea personalului [1].

În prezenta lucrare, autorii, vine cu o elucidare a situației privind gestionarea corectă a deșeurilor din Republica Moldova în contextul pandemiei COVID-19. Scopul cercetării este de a identifica situația alarmantă privind deșeurile rezultate din activitatea medicală ce necesită a fi gestionată corect și eficient, în vederea aplicării recomandărilor și propunerilor organizațiilor din domeniu.

Referințe bibliografice

1. Asociația pentru valorificarea deșeurilor, disponibil pe: <https://e-circular.org/>
2. Comisia Europeană, Pachetul de măsuri privind economia circulară: întrebări și răspunsuri, disponibil pe: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/MEMO_15_6204
3. Dușciac Dorin, Sistemul de management integrat al deșeurilor – o necesitate stringentă pentru Republica Moldova, Akademos1/2016, p.55-60 disponibil pe: <http://www.akademos.asm.md/files/Sistemul%20de%20management%20integrat%20al%20deșeurilor%20%E2%80%93%20o%20necesitate%20stringenta%20pentru%20RM.pdf>
4. Iordanca Rodica, Iordanov Irina Punga, Studiu: Managementul deșeurilor medicale generate de COVID–19, 2020/AO ECOCONTACT; disponibil pe: <https://www.ecocontact.md/wp-content/uploads/2020/04/MANAGEMENTUL-DE%C8%98EURILOR-MEDICALE-GENERATE-DE-COVID.pdf>
5. Revista sănătatea, disponibil pe: <http://sanatateinfo.md/News/Item/9498>